

PROLETAREC

ŠTEV. NO. 1057.

CHICAGO, ILL., 15. DECEMBRA, (DECEMBER 15,) 1927.

LETO—VOL. XXII.

VSEBINA.

ČLANKI.

Predsednikova poslanica kongresu.
Okoli dogodkov v sovjetski Rusiji.
Nov fašistični "parlament" v Italiji.
Ameriška zastava v stavkah, propagandi in
reklami.
Nova socialistična zmaga v Nemčiji.
Nekoliko o viru, iz katerega črpajo naši na-
sprotniki.
Jugoslovanski biro v Splitu.

IZ NAŠEGA GIBANJA.

Milwaška naselbina v primeri s clevelandsko
in čikaško.
Clevelandski "naprejevci" od SNPJ. za na-
predek in delavce.
O prireditvi springfieldskega kluba.
Zmaga Slovencev na Elyju.
Slovenski narodni dom v Waukeganu in
drugo.
Članstvu kluba št. 118 J. S. Z.
Čemu je bila razposlana Turkova-Bergerjeva
okrožnica?
Iz Kansasa.
Banket v Chicagu v počast James H. Mau-
rerju.

E. V. Debsova rojstna hiša.
Delničarjem Jugoslovanskega doma v War-
renu.
Zapisnik waukeganske konference JSZ.
Zahvala sodelavcem pev. zbora "Naprej".
American Appeal in New Leader združena
v en list.
Razprava o dramatiki v klubu št. 1.
Agitacija za Proletarca v Chicagu (Anton
Vičič).
Iz upravnništva.
Agitatorji na delu.
Listu v podporo.

RAZNO.

Samo, da ne razžalosti mater. (Ivan Vuk).
Razprava o "novem" glavnem odboru v
S. N. P. J.
Smrt obiskala družino A. Šularja.
Božičnica društev SNPJ. v Chicagu.
Raspored predavanja 'Slobodne Govornice' u
Chicagu.
NAŠI ODRI:
"Divji lovec" v Clevelandu.
Molekova drama "Poročna noč" bo vprizor-
jena v Waukeganu.

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Published by Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba (Jugoslav Workmen's Publishing Co.) Izhaja vsak četrtek. Published Every Thursday. Naročnina (Subscription Rates): United States and Canada za vse leto (per year) \$3.00, pol leta (half year) \$1.75; Foreign Countries, za leto (per year) \$3.50; pol leta (half year) \$2.00.
Address: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. — Telephone: ROCKWELL 2864.

"ANGLEŠKO SLOVENSKO BERILO"

(English-Slovene Reader)

je učna knjiga, ki vsebuje začetne nauke o izgovorjavi angleških besed; vaje za učenje angleščine; berila in članke s slikami ter kratek angleški in slovensko angleški besednjak (4000 besed).

Priredil jo je

Dr. F. J. KERN,
avtor Slovensko-angleškega besednjaka.

S knjigo "Angleško-slovensko berilo" nam je zopet dal bogat pripomoček za učenje angleščine. Sezite po nji in jo porabite v svoj prid.

Stane \$3.00

in se jo dobi v knjigarni "PROLETARCA".

KOLIKO je vam znana zgodovina delavskega gibanja na Slovenskem od časov francoske revolucije l. 1848 pa do l. 1896, ko je bila ustanovljena Jugoslovanska socialno demokratična stranka? Delavsko gibanje ni od včeraj, ni od dneva ko sva se mu midva pridružila, in raditega bi se moral vsak delavec zanimati za zgodovino svojega pokreta, zato, da bo razumel njegovo sedanost in bodočnost.

"O DELAVSKEM IN SOCIALISTIČNEM GIBANJU NA SLOVENSKEM"

je knjiga, ki slika zgodovino delavskega gibanja v omenjenem razdobju. Spisal jo je

ANTON KRISTAN.

Stane mehko vezana \$1. Vezana v platno \$1.25.

Dobite jo v knjigarni
"PROLETARCA".

"ZIDOVJE IN OMREŽJE" (WALLS AND BARS)

je angleška knjiga, ki jo je spisal EUGENE V. DEBS. Izdana je bila v tem letu, Debsove rokopise zanjo pa je uredil njegov brat Theodor. Knjiga je dobila v ameriškem časopisju zelo pohvalno oceno in je dosegla že veliko cirkulacijo. Stane \$1.50. Naročite jo iz naše knjigarne.

POZOR!

DVE NOVI KNJIGI.

POZOR!

"OIL", najboljša Upton Sinclairjeva novela. Obsega 521 strani, cena trdo vezani .....

\$2.50

"AMERICAN COMMUNISM", spisal James Oneal, urednik New Leaderja. Avtor opisuje v tej knjigi zgodovino ameriškega komunističnega gibanja, njegov program; delo "Trade-Union Educational League" v strokovnih unijah; njihovo taktiko, metode itd. Ako hočete biti v vsem tem dobro poučeni, kar je posebna dolžnost vsakega socialista, si naročite to knjigo. Cena trdo vezani...

\$1.50

Kdor naroči te obe knjigi, dobi po vrhu knjigo "Yerney's Justice". Kdor pošlje dva celoletna nova naročnika na Proletarca, dobi za nagrado knjigo "Oil". Poslužite se izredne prilike!

Naročilo pošljite: Proletarec, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV. NO. 1057.

CHICAGO, ILL., 15. DECEMBRA, (DECEMBER 15,) 1927.

LETO—VOL. XXII.

Upravištvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

PREDSEDNIKOVA POSLANICA KONGRESU

Visoka pesem o ameriški prosperiteti je še vedno priljubljena melodija republikanskih in demokratskih politikov. Vse jim je rožnato, hibe pa se jim zde tako malenkostne, da jih omenjajo samo radi besed.

Dne 6. decembra je predsednik Coolidge prečital kongresu svojo običajno poslanico; pravimo običajno zato, ker je v bistvu enaka kakor so vse njegove prejšnje. V splošnem vlada v deželi blagostanje, pravi predsednik; živimo s svetom v miru. Situacija je v vseh ozirih zadovoljiva.

Plače delavcev so visoke, dela je obilo. To je rekel Coolidge 6. decembra kongresu. In nadalje:

Nekateri agrikulturni okraji in industrije so nekako zastale; nekateri teritoriji so trpeli na povodnjih in drugih vremenskih neizgodbah. Ampak vse te izgube so nadomeščene z veličino naše ekonomske strukture.

Če ameriško ljudstvo ohrani zaupanje vase, kakor ga je dosedaj, je dejal predsednik, bo prosperiteta ohranjena tudi v bodoče. Torej, nič se bati.

Coolidge je podal tudi nekaj običajnih nasvetov. Npr., izrekel se je za pomoč farmerjem, ki pa, kakor jo on predlaga, v praksi ne more biti pomoč. Predlaga posebne kongresne odredbe za kontrolo povodnji, oziroma za naprave, ki bi preprečevale povodnji. To se je od njega pričakovalo, in ker besede ničesar ne stanejo, ni štedil z njimi. Izrekel se je za znižanje davkov, ki bi razbremenili najbolj obdavčene, in s tem je mislil najbogatejši sloj te dežele.

Coolidge je včasih navidezno pacifist. V svoji poslanici se je izrekel za izpopolnitev ameriške armade, da bi bila dovolj močna za obrambo, in ob enem priporočal, naj se vzgoji čimvečje število oficirjev. Je za boljše vojno mornarico, ni pa za tekmovalno oboroževanje na morju. V resnici pa njegova poslanica znači, da Zedinjene države ne računajo na razorožitev, ampak na jačanje svojega militarizma in navalizma. Tako so jo razumeli tudi v Evropi. V tem oziru je

šel od neodkritosrčnega pacifista precej korakov odkrito k militarizmu.

Kot vselej, je omenil tudi prohibicijo, ki naj se jo čimstrožje izvaja in uveljavi. To pomeni, da je za "sušo" v politiki, v praksi pa jo njegovi vodilni gardisti spreminjajo v moč z navideznimi "nasipi", za katerimi se zbira mlakuža korupcije.

Spomnil se je tudi premogarjev in je priporočil kongresu, da sprejme zakon, ki bi dal predsedniku moč posredovati v velikih stvarkah.

Zedinjene države imajo nekaj trgovske mornarice v posesti vlade. Predsednik priporoča, naj se jo izroči v privatno posest, kjer naj bo negovana ter izpopolnjevana s pomočjo državne subvencije.

Ko smo z njegovim govorom pri kraju, vidimo, da je problem brezposelnosti popolnoma prezrl. Mizerije premogarjev se je vsled agitacijskih motivov — kajti prihodnje leto so predsedniške volitve — dotaknil le v toliko, da bi bilo dobro dati njemu moč posredovati. Republikanski agitatorji bodo šli drugo leto pred premogarje-volilce in rekli: Predsednik je za premogarje, je naklonjen njihovi uniji in je iskreno želel posredovati v stavki v prilog premogarjev, toda zakoni mu tega ne dovoljujejo. Ko hitro pa kongres sprejme zakon, ki bo predsedniku dovolil posredovati, bo za delavce takoj bolje. No, veliko ljudi jim bo verjelo, kot običanjo.

Toda kaj pa prosperiteta? Coolidge jo vidi na vseh koncih in krajih, vendar pa sije tudi izmed njegovih vrstic dvom, ko pravi, da je za ohranitev prosperitete potrebno, da ohranimo zaupanje sami vase. To so besede, ki ničesar ne pomenijo razun to, da je tudi predsedniku znano slabo gospodarsko stanje ljudstva. Sedanja brezposelnost ni nastala zato ker smo izgubili zaupanje vase, ampak vsled naravnih ekonomskih vzrokov, ki so svojstvo kapitalistične ekonomske uredbe.

Profesor Irwin Fisher na vseučilišču Yale je priznan strokovnjak v ekonomiji. Nedavno je prišel v javnost z argumenti, da je ameriška prosperiteta bajka, kajti dohodki velike večine lju-

di te dežele komaj zadoščajo za preživljanje, medtem ko o prihrankih ni niti govora. Štiri petine ameriških prebivalcev ima, kot pravi profesor Fisher, komaj tolikšne dohodke, da se preživljajo, kar znači, da spada 90,000,000 Amerikancev med proletarijat. Le 20,000,000 jih živi v ugodnih ekonomskih razmerah.

76,000,000 ljudi prejema okrog 38 odstotkov od skupnih ameriških dohodkov letno, torej veliko manj kot polovico. Fordi, Melloni, Morgani, Rockefellerji itd. prejema več kot 70,000,000 ljudi skupaj. Prosperiteta je le zanje, ne pa za tiste, ki imajo zaslugo za njihova milijardska premoženja.

Coolidge torej ni govoril o brezposelnih, kajti on jih ne vidi. Pod njegovim predsedovanjem smo imeli "prosperiteto" in jo homo imeli če zaupamo vase...

Kako nesmiselno, pa vendar, v naši deželi je vse mogoče. Malokje se pusti svet varati tako daleč kakor tukaj.

Delavec išče delo: en mesec, dva, tri in več. In govori o prosperiteti ter o predsedniku, katerega smatra za najboljšega človeka na svetu. Ko pa se tak delavec razjezi, postane "radikalen čez noč" in zahteva preobrat čez noč. Potem je radikalen, dokler ne dobi dela in se ne sprijazni z bosom.

Ali časi se spreminjajo tudi pri nas. Prosperiteta izginja, neglede kako zaupamo sami vase. Ekonomski zakoni meljejo amerškemu ljudstvu v škodo in da se mu položaj slabša, je samo krivo. Ko to spozna, bodo sledila nadaljna spoznanja, katera ga dovedejo na pota politike in gospodarstva zase. Bilo bi boljše, če bi ljudstvo preprečilo nižanje svojega življenskega "standarda" preje predno se do kraja zniža, toda edina šola, ki pri ljudstvu zaleže, je šola izkušenj.

Jugoslovanski biro v Splitu.

Na iniciativo I. F. Lupis-Vukića in s finančno pomočjo nekaterih premožnih dalmatinskih Hrvatov v Južni Ameriki je bil v Splitu ustanovljen Jugoslovanski biro, katerega namen je, kot sporoča, informirati inozemstvo o Jugoslaviji. Biroju načeljuje splitski župan dr. Ivo Tartaglia; v odboru so dr. Silvije Alfirević, dr. Ljubo Leontić in dr. Josip Bereš, biro pa upravljata Ivan Lupis-Vukić in Niko Bartulović.

Kot pravi cirkular, ta biro ne pripada nobeni posamezni jugoslovanski narodnosti, veri, stranki ali režimu. Tujemu svetu bo prednašal informacije o deželi kot taki v interesu njene celote.

Lupis-Vukić je izdajal v Chicagu tednik "Hrvatski Glasnik", katerega je prodal prošlo leto in odpotoval nazaj v Jugoslavijo. Bil je v Zedinjenih državah že enkrat prej in tudi v Južni Ameriki. Dr. Ljubo Leontić je bil v tej deželi med vojno in propagiral za politiko Jugoslovanskega odbora na podlagi znane Krfske deklaracije.

Novi fašistični "parlament" v Italiji.

Dasi je v Italiji še obstojal državni zbor, ni imel kot tak nobene moči razun tiste ki so mu jo dovolili fašisti. S pomočjo terorja je bila opozicija polagoma izrinjena in opozicionalne stranke razpuščene. Volitve v demokratičnem pomenu besede je fašizem odpravil.

Že dolgo je delalo vodstvo fašistične stranke na načrtu za nov parlament, ki bo nadomestil pokojni državni zbor. Medtem ko je imel prejšnji teoretično vrhovno moč, bo novi smel le razpravljati, pritrjevati in sprejemati predloge fašističnega režima.

Prejšnji državni zbor je imel 558 poslancev. Novi jih bo imel 400. Volitev po starem načinu, to je po okrajih, ne bo več. Samo člani fašističnih unij bodo imeli volilno pravico, nadalje člani zvez (sindikato) profesionalcev (zdravnikov, učiteljev itd.), industrialcev ter drugih, ki jih priznava fašistični režim za koristne člane italijanske države. Izven teh bodo imele samo gotove katoliške organizacije pravico nominirati kandidate in imeti zastopstvo v novi zbornici.

Politične stranke ne bodo nominirale kandidatov kot doslej, kajti edina dovoljena politična stranka je fašistična. Pravico nominirati kandidate imajo vse prej označene organizacije: fašistične unijske zveze, zveza industrialcev, profesionalnih delavcev in nekaj drugih, vseh skupaj okrog 14 kategorij. Kadar so gotove z nominacijami, morajo predložiti vso listo kandidatov v pregled glavnemu svetu fašistične stranke, in ta bo črtal vse kandidate, ki mu ne bodo po godu. Ob enem ima pravico v nadomestilo svetovati druge kandidate namesto črtanih. Edino fašisti in pa fašistom naklonjeni kandidati bodo smeli na glasovnico, na kateri ne bodo označeni po imenih, ampak s posebnimi znaki. Vsaka kategorija bo imela svojega. Izvoljeni kandidati ne bodo smatrani kot poslanci kake gotove skupine, ampak bodo zastopniki skupne države in bodo morali služiti skupnosti. Tako določa načrt na papirju.

Senat ostane, kot je sedaj konstituiran, z gotovimi spremembami, toda tudi senat ne sme reči ničesar kar nima odobrenja fašističnega režima.

Italija je torej Mussolini. On je njen kabinet, njen parlament, njen kralj, njen vojskovodja, njen vse. Kako bo potem, ko ga ne bo več? Pred nekaj meseci so ga vprašali, pa je odvrnil, da je njegova naloga v interesu Italije živeti in bo živel še dolgo. Trideset let še ne bo izpuštil vajeti iz rok.

Neki pregovor pobožnih ljudi pravi, da človek obrača, Bog pa obrne. Tudi Mussoliniju bo marsikaj obrnil, pa čeprav se je pobotal s katoliško cerkvijo in ji pomaga.

Ameriška zastava v stavkah, propagandi in reklamah, SAMO, DA NE RAZŽALOSTI MATER.

IVAN VUK.

(Nadaljevanje.)

Ko je izbruhnila stavka premogarjev v južnem Coloradu, je kompanija razobesila na svojih uradih in drugih poslopih ameriško zastavo, kar je značilo, da apelira ameriški patriotizem na prebivalce, naj bodo "lojalni" svoji deželi in se ogibljujejo izdajalske I.W.W.

Agitatorji "wobbljev", ki so prišli v Colorado pomagati stavkarjem, so storili isto. Obesili so ameriško zastavo na svoj urad in v demonstrativnih ter drugih pohodih rudarjev je v ospredju vselej ameriška zastava. Agitatorji čitajo stavkarjem izčrpkke iz ameriške ustave, iz Lincolnovih in Wilsonovih govorov, in poudarjajo, da so kapitalisti največji kršilci konstitucije. V imenu profita izrabljajo vero in patriotizem.

Ameriška zastava je zelo "izkoriščana". Rabijo jo v sportnih igrah, na shodih politikov ki se bore za službe, v militaristični propagandi in v vsakojake reklamne svrhe.

***

Nova socialistična zmaga v Nemčiji.

V deželnozborskih volitvah v Brunswicku, Nemčija, ki so se vršile 27. novembra, so bile reakcionarne stranke poražene, socialistična pa je izšla iz boja zmagovita. Nacionalistične stranke, ki se bore za povratak monarhije, so izgubile enainpetdeset odstotkov glasov, torej več kot polovico, in polovico poslancev. Deželnozborska vlada je bila dosedaj v njihovih rokah. V novem deželnem zboru imajo socialisti 24, komunisti 2, demokratje 2, nacionalisti 5, ljudska stranka 8, ekonomska stranka 4 in stranka hišnih posestnikov 2 poslanca.

V Nemčiji so te volitve smatrali za merilo javnega mnjenja, zato so čakali na izid v veliki napetosti. Reakcionarji so poparjeni. Ako se bodo prihodnje državnozborske volitve izvršile v enaki proporciji, bo imela Nemčija prvič socialistično večino. S to možnostjo računajo vse stranke, socialistična pa nadaljuje s svojim smotrenim delom, da si večino čimprej zasigura.

Papagaj pravi

Jaz najrajše berem o tepežih in ropih, starokrajske vesti če so zanimive, in pa lepe zaljubljene povesti. Drugo je vse nič vredno.

Taka je usoda majhnega Marka. Čez nekaj dni ga pozove policijski uradnik. "Lagal si, da si iz Aleksandrovcu," je rekel in mršil obrvi. "Glej, kako si že pokvarjen." Razgrnil je akt in gledal vanj.

"V Aleksandrovcu te nikdo ne pozna, piše občinski predstojnik."

— "Iz Bruna sem," je rekel Marko. V prsih je čutil zadovoljnost. Rekel je v mislih:

"Ne boš, Beda, mučila mamó, ne boš."

"Zopet lažeš," je rekel uradnik.

— "Iz Bruna sem," je ponovil Marko in tiščal zobe. Zakaj, hudo mu je postajalo in na jok mu je šlo.

Uradnik je zapisal.

Ali čez nekaj dni je bil Marko zopet priveden pred uradnika. In zopet je Marko imenoval drug kraj. Tako je šlo nekaj tednov.

Naposled reče policijski uradnik:

"Marko Ristič . . . Kdo ve, si li ti res Marko Ristič . . . Mlad si še, jako mlad, a jako pokvarjen. Kaj bo s teboj? Glej, kolikokrat si se nalagal . . . Zakaj ne govoriš resnice? Saj je vendar v tvojo korist. Da nisi ničesar ukral, to že vemo sedaj. Moramo pa vedeti tudi odkod si in kdo si . . . Razumeš? . . . Moramo vedeti, zakaj, poslati te hočemo domov k materi, ako jo imaš . . ."

Tu je molčal in vprašal:

"Ali imaš mater?"

Marko je stisnil drobne, slabo umite roke k prsim in pokimal žalostno.

"Vidiš, gotovo je v skrbeh za tabo, a ti tako trdovratno lažeš."

Marko je jel tiho plakati.

Policijski uradnik je vstal in stopil k njemu. Položil je roko na dečkovo ramo in rekel nežno:

"Povej, Marko . . ."

Marko je vzhlipaval in mehak glas uradnika ga je omečil. Že je hotel povedati vso resnico, a tedaj je zagledal sedeti na stolu, kjer je prej sedel policijski uradnik, Bedo. Smejala se je z brezzobimi čeljusti in si mela roke.

IV.

"Le povej," mu je prikimavala.

"Gospod, ko bi vi vedeli . . ."

Marko je glasno zaplakal.

"Kaj, če bi vedel," je vprašal uradnik.

Marko je pomolčal.

— "Beda ne sme zmagati."

Uradnik je gledal.

"Kakšna Beda? . . . Kaj ne sme . . ."

— "Beda," je ponavljal Marko. "Tista, ki trdovratno sedi pri naši mizi in se vedno smeje. Tista, ki so nam jo poslali gospodje, ko je umrl

oče, da sedi pri nas. Zato so nam jo poslali, ker so kupili kri očetovo . . .”

Policijski uradnik ni ničesar razumel. Položil je roko na dečkovo čelo in dal poklicati zdravnika.

“Je li zdrav ta dečko,” je rekel zdravniku, ko je prišel. “Tako čudno fantazira.”

Zdravnik je pregledal Marka in zmajal z ramami.

“Pljuča niso najboljša,” je rekel. “Več zraka potrebuje. Drugače je zdrav.”

Uradnik se je obrnil k dečku.

“Si slišal? . . . Zraka potrebuješ . . . Tam v tistih sobah umrješ . . . Če imaš rad mater, povej, da homo vedeli, kdo si in odkod si, da boš prost.”

Marko pa je povsili glavo in plakal.

“Ne smem, gospod,” je jecjal. “Ne smem, ker mama bi umrla.”

Uradnik je zmajal s plečami in rekel:

“Pa dobro. Ako nočeš, pa ostani. Ko se naveličaš, boš že povedal.”

Obrnil se je k žandarju, in mahnil z roko. Žandar je pristopil in odšel z Markom zopet po stopnicah.

In tako je ostal. Tri mesece je že tako živel v družbi apašev in žeparjev in poslušal njihove nauke. Uradnik ga ni več klical. Samo ključarji-žandarji so mu prinašali vsak dan odmerjeno porcijo kruha. Sojetniki so mu dajali od svojega, kar so kupili, da ni živel samo od kruha. Vsak večer so ga preštevali z drugimi in vsako jutro so ga preštevali z drugimi in vsako jutro so ga spuščali z drugimi na enourni sprehod na dvorišče.

In ko so njegovi brkati tovariši že zaspali, je on še z odprtimi očmi strmел v nizek, umazan strop in njegove ustnice so se rahlo zgibale:

“Mati . . . mama . . . Kaj je s teboj? Ali si zdrava? . . . Nikdar ne smeš zvedeti, kaj se je zgodilo s tvojim Markom, ki si ga blagoslovila, ko je odhajal. In če imam cela leta presedeti tukaj, preko mojih ust ne pride beseda, ki bi ti povedala, da je tvoj Marko zaprt med hudo delci.”

To je bila njegova molitev.

Pred očmi se mu je pojavila mala izba, njih siromašno stanovanje. Mati sedi za mizo in petrolejka brli. Šiva. Koščen je njen obraz in prsti so koščeni, izmučeni. Na slamici pa ležita sestrici in brat. Prozorna, tanka so njih ličeca. Bogve, kaj so jedli danes. Morda samo osoljeno vodo in v nji zdrobljen izsušen kruh, nabran morda bogaime. In včeraj tudi in predvčerajšnjim tudi.

Obrne se na bok.

V ječi, zraven njega, po vrsti, kakor snopje, spi štirideset ljudi. Štirideset ljudi v tej majhni umazani in nizki sobi . . . Tesno, stegneno leže eden poleg drugega. Zrak je težak. Žila v sencah utripplje glasno in vidno.

Ali Marko ne misli na spavajoče, na zrak, na ječo. Njega misli so tam zunaj, na ulici.

“Kdo je pisal to pravico? Kdo je držal pri krstu te zločince? Kdo jim je dal ime: Praviča? . . .”

Odgovarjalo mu je od nekod:

“Tisti so jo držali pri krstu in ji dali ime, ki so izpili kri tvojemu očetu. Tisti, ki so v nagrado zato poslali v vašo hišo Bedo, da vas vseh čuva.”

Nekdo se je v spanju obrnil. Vsi so se morali obrniti z njim. Nekdo je v sanjah vzkliknil:

“Svinje proklete . . .”

(Dalje prihodnjič.)

***

Okoli dogodkov v sovjetski Rusiji.

(Piše X., Ljubljana.)

Delavski in meščanski razred vseh narodov sta gotovo sprejela z velikim zanimanjem preokret dogodkov v sovjetski Rusiji, zlasti pa v ruski komunistični stranki, kajti malokdo je pričakoval, da bo ruska komunistična stranka, ki je idejna voditeljica III. (komunistične) internacionale — izključila iz svoje srede Trockega, Zinovjeva in tovariše.

Kdor pozna boljše gospodarske in politične razmere današnje Rusije, ne more biti vsled teh dogodkov v Rusiji razočaran kajti zavedati se je treba, da je sovjetska Rusija bila prisiljena v to dejanje, da je bilo v njenem interesu, da ubere na konstruktivnejša in realnejša pota.

Rusko gospodarstvo je skozi deset let preživljalo težko gospodarsko krizo. Ni bila sicer kriza samo v sovjetski Rusiji, bila je v vseh zlasti evropskih kapitalističnih državah, ali kriza v Rusiji je bila umetno izvana, ker jo je izvajalo radikalno vodstvo III. internacionale, ki je mislilo, da je že napočil čas, ko bo mednarodni proletarijat zavzel vso oblast v svoje roke. Delavski razred v Rusiji in njegov predstavnik — ruska komunistična stranka nista verjela v zmago ignorance mas, nista verjela v moč meščanstva, kajti svoje moči sta raje izrabila za komunistično propagando po svetu, kakor da bi čim realnejše gradila na svojem teritoriju socialističen družabni red in doseгла čimprej konsolidacijo sovjetskega socialističnega reda v prvi proletarski državi.

Vsakomur mora biti jasno, da je bila “zunanja” politika ruske komunistične stranke v prvih letih po revoluciji v interesu mednarodnega delavskega razreda — nesmiselna in tudi faktično popolnoma napačna ter zgrešena. Ako bi komunistična stranka ponudila roko vsem bratskim proletarskim, socialističnim strankam takoj po tem, ko je izvršila politično revolucijo nad carskim režimom, bi se gospodarska revolucija, ki še traja, vršila v prav drugem pravcu in drugačnem tempu kot se ta vrši danes.

To dejstvo danes počasi spregledavajo boljševiški funkcionarji in delavski voditelji. Oni počasi prihajajo na ona pota, po katerih je hodila morda že avstrijska socialna demokracija, ali mirnejšim potom kakor v sovjetski Rusiji.

Tudi izjave vodilnih komisarjev sovjetske Rusije so danes zmernejše, realnejše. Kajti Rusija je po dolгих desetih letih morala misliti, da je cepitev delavskega razreda v dvoje sovražnih si delavskih taborov:

socialistov in komunistov, zavrla pot delavskega razreda in ustvarila pod pritiskom razmer — politično konsolidacijo meščanskega razreda.

Ali danes pa sta Trocki in Zinovjev, nekdanje odločujoče faktore v komunistični stranki in sovjetski Rusiji, prisiljena zapustiti svoja mesta in se še nadalje vdajati iluzijam po mednarodni komunistični revoluciji, ki se mora zgoditi že v prihodnjih letih, čemur se je odpovedal že blagopokojni Lenin leta 1920, ko je uvidel, kam mora voditi sovjetsko Rusijo njena gospodarska struktura.

Sovjetska Rusija potrebuje danes miru. Le v miru ji je mogoče sanirati svoje gospodarstvo in urediti svoje notranje razmere, ki vsled homatij Trockega in Zinovjeva ter belogardističnih plačancev evropskih kapitalističnih držav niso nič kaj zavidanja vredne. Sovjetska Rusija je sicer zmožna tudi brez zunanje pomoči obnoviti svojo industrijo in se izpremeniti magari tudi v močno razvito industrijsko državo, ali v danih razmerah to ni mogoče. Če bi ruska komunistična stranka hodila po tej poti kot hodi danes, recimo že pred osmimi leti — tedaj bi bila sovjetska Rusija bolj močna sila, ki bi bila lahko tudi dejanska voditeljica delavskega razreda po vsem svetu.

Z radikalnimi voditelji danes obračunavajo zmognejši delavski in kmetijski voditelji Rusije. Josip Stalin vodi konstruktivnejšo gospodarsko in zunanjo politiko, politiko, ki zamore pripeljati Rusijo do pozitivnih uspehov.

In v tem leži pomembnost sedanjih dogodkov v sovjetski Rusiji in njeni komunistični stranki. Delavski razred po svetu spregleduje v kakšen položaj je zašel radi tega, ker je slepo veroval v neko revolucijo, za katero pa še ni tal. Delovno ljudstvo ceni uspehe ruske boljševiške revolucije, ali obenem tudi razumeva, da sili *nujnost razmer* sovjetsko Rusijo na ona taktična pota (ki jih radikalci sicer imenujejo oportunistična in reformistična), po katerih hodijo *socialistične stranke* takrat, ko se bore z meščanstvom. Poti sta različni v svojem začetku, ali prej ali slej se morata združiti zopet v eno, in sicer samo eno, ki vodi po poti normalnega razvoja v socialistično človeško družbo, v socialistični ekonomski sistem.

Bližnja bodočnost pa bo tudi pokazala, da pomeni sedanji preokret v Rusiji zbližanje vseh socialističnih sil v enotnejšo in zložnejšo armado delavcev in kmetov, ki hočejo ustvariti boljši in previdnejši človeški red, kakor je današnji. *Delavstvo v socialističnih in komunističnih strankah se bo združilo, ker delavstvo danes uvideva, da more le enotnost delavskega razreda odbiti ojačen napad kapitalističnega razreda na proletarijat.*

In prvo fazo v tem razvoju pa tvorijo sedanji dogodki v sovjetski Rusiji.

***

American Appeal in New Leader združena.

Socialistična lista American Appeal (Chicago) in New Leader (New York) sta se združila v enega, ki izhaja pod imenom Leader-Appeal v New Yorku na šestih straneh. Prva številka skupnega lista je izšla 1. decembra. Združitev je bila izvršena, da se zmanjša stroške in pa da se naročnikom pripomore do večjega in s tem tudi boljšega lista.

Naslov je: The Leader-Appeal, 7 East 15th St., New York, N. Y.

Resnim in pametnim za smeh in kratek čas.

Razprava o novem glavnem odboru S. N. P. J.

"Glas Svobode", "Radnik", "Delavec" in fajmoštrov "Gladijator" priobčujejo apele in članke, da naj sedanji glavni odbor SNPJ. odstopi, če ne — tedaj se ga odstavi. Ko hitro dobi Paul Berger, neuradni tajnik novega glavnega odbora v zarodku, dovolj podpor na okrožnico članov resolucijskega odbora v katerem so bili in so Paul Berger, Matthew J. Turk in družje Japich, bo glavni odbor preslavne S. N. P. J. pozvan, da resignira. To je slovesno naznanil Zvonko Bingelj, in on ima "podatke"! Bingelj pravi, da se to gotovo zgodi, in Bartulovič konstatira, da je že več sto društev SNPJ. podprlo okrožnico omenjene trojice, oziroma dvojice, kar znači, da bo treba po Novem letu izvoliti nove glavne odbornike, v kolikor ne pridejo v poštev namestniki. Razun trojice ki sem jo omenil, ostali rešitelji niso člani SNPJ. To omenjam posebno zato, ker se njihovi zavezniki v SNPJ. tako silno branijo "zunanje" kompanije!

Da bom kratek, predstavim čitateljem novi glavni odbor SNPJ., kakor si ga zamišljajo pri "Radniku", "G. S." in v "resolucijskemu" odboru. In samo s par besedami naj omenim, da Lojze iz Clevelanda in frančiškani so enako goreče navdušeni, da SNPJ. dobi "nov" odbor. Niso pa za odbor pri katerem ne bi odločevali oni. Njihova taktika pa je sledeča: delujmo, da se "strmoglavi sedanjega". Novi bo zanič, in tedaj, bratje v Kristu, se polastimo vodstva mi. Anton Grdina je zadovoljen, in "blagopokojni" Rev. Kazimir se tedaj povrne iz počitnic v Evropi, da prevzame duhovno vodstvo nad SNPJ.

V kolikor so naši ljudje poizvedeli, stoji stvar glede novega glavnega odbora SNPJ. sledeče:

Predsednik. — Cainkarja se "izbaci", dasi nimajo "lično" proti njemu "ništa". Naš častiti br. Turk je rekel: On je moj prijatelj, imam ga rad, ali — neka ide! Cainkar je dober odbornik, "priznamo", a "nije s nama". Predsednik SNPJ. bo torej v smislu pravil do prihodnje konvencije Jernej Hafner, kajti Vidrich iz Johnstowna ne pride v poštev, ker je "kompromitiran". Na konvenciji se tudi Jerneja "izbaci", ker ni "zanesljiv".

Nihče kandidatov za podpredsednika na waukeganski konvenciji ne pride v poštev, torej se izvoli novega, izbera kandidata pa se prepusti "progresivnemu" bloku, odnosno Chas. Novaku, alias Bartuloviču.

Glavni tajnik. — Blaž Novak, sedanji tajnik, se odstavi. V ta namen je že bilo poslano pismo v Springfield zavarovalniškemu komisarju, v katerem pojasnjuje njegovo "nesposobnost". Čudno! Po hrvatsko pa, "čudnovato"! Blaž bo poslan torej nazaj med peke. Kdo ga nadomesti? Telepatičen dogovor je: Začasni gl. tajnik do konvencije postane M. J. T. Bil je proglašen, ko je šel iz glavnega urada, za edinega poštenega glavnega odbornika, torej, nazaj z njim! Bodoča konvencija pa dobi nalog, da spremeni točko pravil, ki glavnim odbornikom, kateri prejemale od SNPJ. plačo, prepoveduje "biznis". Jako pametno "zamišljeno".

Pomožni tajnik. — Lovrenc Gradišek naj ostane,

razun ako bo progresivni blok imel kakšno drugo "nadmestilo". Lovrenc je postal tajnik bolniškega oddelka SNPJ. "po nesreči", ali bolje, "po naključju". Je to jako odgovoren urad. Privatna zavarovalniška družba bi ga nikdar ne izročila totalno neizkušenemu človeku. Pri nas smo bratje, in ker so ti bratje boljši kakor Lovrencovi pajdaši, ga ne provocirajo, pač pa mu dajo priliko, da pokaže vse kolikor more. Tudi v Springfield ga ni nihče denunciral . . .

Glavni blagajnik ostane John Vogrich. Ni ugovora, torej soglasno, razun ako bi Fr. Barbič protestiral. John ima svoje napake, in ena njih je, da vidi napake le na "starem Jožetu". Zato je John v "progresivnem bloku" zelo dobro zapisan. Drugače je blaga duša, ki zna jako dobro razsojati, razun kadar je prežet predsodkov.

Glavni urednik. — Hm—hm—m—m. To je hudič! Glavni blagajnik npr. podpisuje le čeke kar nikogar ne žali. Gl. urednik pa ne more vsem ustreči, ne more biti pristaš vseh "prepričanj", ne more pisati tako da bi "vsem" ugajal. Bartulovič, frančiškani, progresivni blok itd. itd. hočejo da Jože "gre". Niso pa složni, kdo naj "pride". Molek je dober dečko, ampak je čisto "na ono stran". Kdo torej? Zvonko Novak. Dobro, soglasno odobravano, a on je od SNPJ. odstopil ko hitro mu je naznanila, da ni izgleda, da si bi mogel v njenem uradu še nadalje služiti kruh. Pristopil je k SNPJ, potem ko mu je dala službo. Odstopil je ko je službo izgubil. "Progresivci" se vsled tega sedaj ljutijo nanj. A "urednika" se bo že dobilo. "Progresivni" blok ožjega krožka je za Chas. Novaka, ta pa ima toliko imen, da ne ve, pod katerim bi pristopil v SNPJ. Razun tega je še ta neprilika, da ima tudi vrhovni zdravnik besedo, pa bi morda kaj rekel o zdravju in vrag ga vedi. Je sicer tukaj France Šavs, a trojica moža samo izrablja, službe mu pa ne misli dati.

Za upravnika "Prosvete" pride eden ali drugi od "Radnika", ako mogoče! Godina se odslovi brez slovesa . . . Vsi "progresivci" so v tem edini. Zdravo, Filip!

V gospodarskem odboru bodo težkoče. "Progresivni" blok je bil posebno radi Fr. Somraka nekaj časa razdeljen. Bingelj hoče, da se ga "bace" in Bartulovič pravi, da je to pameten predlog. V hotelu pa bi mu dali "chance". Ker pa je Somrakov France zelo samostojen, so zaključili, da se bi "priložnosti" najbrž ne hotel poslužiti, zato odpade iz bodočega gospodarskega odbora. Župančič se je "tudi zameril", Aleš pa je itak "ves vražji".

Porotni odbor. — Hm—hm—m—m. Zopet težka točka. Goršek mora na vsak način pustiti predsedništvo, dasi je "dober čovjek". Resolucijski odbor pri št. 131 je za John Underwooda, a "levo" krilo "progresivnega bloka" je "protiv". Underwood je okužen s socialistični navki, pravi Bartulovič, medtem ko ga P. Berger prepričuje, da bo "John alright". Izbera ostalih kandidatov se prepusti "progresivnemu" bloku. Prijave kandidatur sprejema družje Sepić v Neffsu, O., in uprava "Radnika" v Chicagu.

Nadzorni odbor. — Neka ga uzme vrag! (ali pa, "vrag uzme"). V novem glavnem odboru naj bo nadzorni odbor kot koncesija "za zasluge" izročen popolnoma "progresivnemu" bloku. Kandidate določi Chas. Novak personalno.

Vrhovni zdravnik. — Odrešeniki pravijo: Smo za dr. Kerna in — nismo. Bomo videli.

Mika jih, da bi "izabrali nekoga drugega", in so

mislili na dr. Grahka. A ta ni več član. Če dr. Kern "pokaže", da se ne umešava v "frakcijske borbe", onda neka ostane on."

Vsi važnejši uradi so torej nadomeščeni z novimi močmi. Za SNPJ. se prične doba procvitanja, izrednih asesmentov ne bo več, posmrtnine bodo izplačane že v življenju članov. Udeležite se "ljute borbe" proti staremu glavnemu odboru, da se cilj, ki ga označujem, doseže čim prej . . . K. T.

***

Agitacija za "Proletarca" v Chicagu.

(Poroča Anton Vičič.)

(Konec.)

K. G. je kapelnik godbe, unijske godbe. Donald Lotrič ga je baje nekoč razžalil, in Chas. Pogorelec je tudi napravil par stopinj, ki mu niso po godu. On ima unijsko godbo, mi podpiramo neunijske, oziroma mi podpiramo godbo ki pripada drugi uniji. Torej vedno "privatni interesi". Drugače je G. K. vljuden človek. Med nami je nekaj ljudi, ki jih ima rad, npr. Fr. Zajca, Chas. Pogorelca itd. Ampak, no — godba. Dobra duša je G. K., in ko se človek poslovi od njega, gre z lahko stran in potrka veselo, pogumno na druga vrata . . .

Funkcionar nekega društva mi je odgovoril, da ne naroči Proletarca za nobeno ceno. Ker ne dajemo nagrad, ni bilo torej z njim nič, dasi bi se dal pogovoriti, ako bi mu mi plačali. K vsaki naročnini doplačamo okrog \$2, in to je dovolj. Bedak, ki ne ve da je bedak, si lahko najde družbo med sebi enakimi.

J. H., dober dečko, član kluba št. 1., je dejal, da mu naročnina najbrž ni še potekla. Imel je dobiti še 6 števil, torej upravičen ugovor. Agitator se je oprostil, a J. H., dober naročnik in čitatelj, je pomoto razumel brez tega in ponovil naročnino za leto dni. Da bi imel mnogo posnemalcev!

Obiskal sem Z. F. Je bolan več tednov, stroški vse križem. Bo ponovil naročnino, prav gotovo jo obnovi. A neprilika je neprilika, ravno sedaj ne more. Dobro, pošteno. Fotograf U., ki je napravil našim ljudem že marsikakšno sliko, se je nekaj obotavljal. Nima časa čitati, je zaposlen, in bi rajše dal od časa do časa po par dolarjev listu v podporo. "To storiš lahko vseeno. Mi hočemo naročnike in hočemo, da list čitajo." Poravnal je naročnino in osobju v uradu pošilja pozdrave . . .

Po nasvetu naročnice F. V. sem šel k J. O. "Je napreden človek, rad čita, gotovo se bo naročil," mi je rekla. Ni se motila. So sicer finančne zadrege, dela se slabo povsod, dohodki so zmanjšani, stroški kot so bili, a J. O. ne bi hotel reči "ne". Človek je vesel, ko takole na agitaciji naleti na neznanega mu rojaka, pa mu pokaže, da simpatizira z agitatorjem in bi mu rad pomagal.

F. G. ni bilo doma. Njegova soproga je rekla, da so ravnokar pisali upravnistvu, naj jim Proletarca ustavi. Vprašal sem za vzrok, in našela jih je mnogo, a pravega vendarle ne. Dobil sem vtis, da je F. G. list ustavil pod zunanjim pritiskom zaradi boja o znani transakciji v SNPJ. Pri vsem tem razgovoru je ženska obljubila, da se pozneje zopet naroče.

K. M. je eden izmed onih, ki sem ga obiskal. Žena je bila mnenja, da se jim list lahko ustavi, a on se ni strinjal in ostane naročnik. Tudi do njega prihajajo

našemu gibanju sovražni vplivi, a se ne zmeni zanje, ker ima prepričanje in načela.

K. F. sem obiskal v teku kratkega časa drugič. Prvič je dejal, da ne obnovi več, in da je že davno sklenil, da bo list pustil. Za vzrok je navedel, da ne čita. Naročnino je ponovil in celo obljubil, da bo list prečital.

A. B. je bil jako vljuden, ko sem povedal, čemu sem prišel k njemu. S soprogo sta me povabila naj vstopim, kar sem storil. Imeli smo prijateljski razgovor in deležen sem bil tudi postrežbe. Naročnino je radevolje ponovil.

Pri J. Ž. nisem imel sreče. Ni še naročnik, pa sem mu priporočil, da postane. Ima važno javno funkcijo, bil je že urednik in gotovo ga bo zanimalo kaj list piše. Ali on je ugovorjal, za vzrok pa navedel, da ga je "Proletarec" v neki polemiki z "Glasom Svobode" žalil in tudi drugače da se ga je žalilo. Z njim in soprogo smo imeli živahen, skoz in skoz vljuden razgovor. Jaz mislim, da ako se človeku kak list zameri radi tega ali onega, zato ga še ni treba odklanjati. Vsi čitamo liste, s katerimi v enem ali drugim oziru ne soglašamo, posebno še angleške liste. Vsakdo, ki je kje aktiven v našem javnem življenju, bi moral biti čitatelj Proletarca. Ampak J. Ž. vidi samo žalitev; pravi, da jo ne more pozabiti. Funkcionarji, uredniki, literati itd. ne bi smeli biti občutljivi in večinoma niso v smislu kakor naš prijatelj J. Ž. Ponos je na mestu, posebno ob pravem času, zamera brez konca pa ni na mestu. Poslovili smo se prijazno, nato je bila moja pot v Waukegan. Tam sem slučajno sestal J. R., ki me je sam vprašal, ako imam zastopniško knjižico s seboj, da mu dam potrdilo, ker misli, da mu je naročnina potekla. Imenik je kazal obratno, prejšnje potrdilo pa zopet drugače. Obljubil sem stvar preiskati in dognal, da je bila prejšnja obnovitev pravilno uknjižena (bila je polletna naročnina), v imenik pa je bila pomotoma prišeta za celoletno. Vsa čast J. R., ki sam skrbi, da je njegova naročnina čimprej obnovljena, ne da bi čakal zastopnika ali pismene opomine. V Waukeganu je lepo polje za razširjenje "Proletarca" in želja vseh prijateljev lista je, da store zastopniki in drugi v Waukeganu kolikor največ mogoče.

Zopet v Chicagu. Obiskal sem A. T. Obnovil je naročnino brez ugovora. Preje je delal v premogovnikih. Kaos v premogokopni industriji je pogнал marsikakšnega premogarja v mesta, kjer pa imajo mnogi v sedanjih časih velike težkoče: že prej gmotno izčrpani, so jim mesta vzela še tisto kar so imeli. Kdor je delo dobil, mu navadno prinaša majhno plačo. Nič kaj veselo življenje. A mnogi naši zavedni rudarji ne obupajo, premagajo težave in ostanejo v vrstah razredne armade. Eden teh je tudi A. T.

Ko sem tako šel od hiše do hiše, me je hudo mušen štacunar poslal tudi v neki brlog. "Tu zraven," mi je rekel, "je dobra rojaška firma. Dobil boš tam ljudi, in vsi ti bodo pomagali." Nič hudega sluteč sem se držal navodila in vstopil v lokal. Na zunaj izgleda kakor kaka napol zaspana trgovina z mešanim blagom. Ko sem odprl duri in napravil nekaj korakov, sta se ravno poslavljali dve dami. Poslavljali sta se s poljubi; bogami, onim, katerim sta jih dajale, se je dobro zdelo. Jaz ne porajtam zanje in nisem bil nevoščljiv, vendar pa se mi je zazdelo, da me je štacunar speljal na led. In tako smo se začeli drsati. "Daj za pijačo, ali pa ti prevrnemo žepe . . ." Bilo je pretekanja, tolmačenja, in nato izhod skozi zadnja vrata. Sprednja so mi zaklenili. Nič hudega. Vseeno fajn fantje so,

in tudi moške, namreč za svoj okoliš. Agitacije za ta list med njimi nisem niti omenil. Bili so napram meni zelo "fantovski" — mladi fantje seveda, in so mi rekli, snemi naočnike, da ti zlomimo nos, izbijemo zobe in preiščemo žepe — ampak človek ki je agitator ne sme izgubiti poguma. Z dobro besedo in s pogumom se nekaj opravi tudi v nižinah, v Gorkijevem "na dnu", naročnikov Proletarcu pa se tam ne dobi . . .

Taka je slovenska "Čikaga". Kadar vprizori dramski odsek kluba št. 1 igro, jo poseti od tri do pet sto oseb. Kadar ima klubov pevski zbor koncert, pride od dve do štiri sto oseb. Toliko je tudi naročnikov tega lista, in ti so cement, na katerem je zidano vse delo napredka med slovenskim delavstvom v Chicagu.

Nisem napisal teh vrstic, da bi koga "kritiziral". Ne bi nič pomagalo. Napisal sem jih, da pokažem, kako lahko bi bili tudi nespametni pametni, če bi hoteli.

Nekoliko o viru, iz katerega črpajo naši nasprotniki.

V Ljubljani izhaja list "Enotnost", ki pravi, da je "delavsko kmetski list". Zastopa ostanke komunističnega gibanja na Slovenskem. Skupina okrog njega je sicer majhna, toda glasna da bolj biti ne more; je podobna tukajšnjim Bartulovičem in poslučuje se istih metod. Ob priliki ko je gl. odbor SNPJ. sklenil ustanoviti gospodarske vezi s starim krajem, je ta "Enotnost" prva "protestirala", in njene "argumente" so ponatisnili ter jih sprejeli za svoje "Glasilo KSKJ.", Pirčev list, frančiškanski žurnal ter "komunistični" "Radnik" ter "Delavec".

O tem "viru" piše ljubljanski "Delavec" z dne 25. novembra, ki je glasilo Združene delavske strokovne zveze Jugoslavije, sledeče:

"Enotnost" napada strokovne organizacije.

"Enotnost" agitira proti obstoječi rudarski organizaciji — za razkol.

"Enotnost" napada s. Stanka, tajnika železničarske organizacije v času, ko ga je železniška organizacija odpustila iz službe.

"Enotnost" blati vse kar služi razrednemu boju.

Dekalistični delavci — člani strokovnih organizacij — storite temu konec, če je v vas le količikaj ljubezni do organizacij, katere sami vzdržujete.

Mi ne napadamo, niti na napade ne odgovarjamo. Eno pa zahtevamo: Spoštovanje do delavskih organizacij in zaupnikom.

Današnji komunisti na Slovenskem so znani pod imenom "dekalisti" (po svojem glasilu Delavsko-kmetskem listu, katerega omenjamo zgoraj). Strokovnim organizacijam delavstva in tudi združnim ter političnim povzročajo s svojo provokatorsko taktiko veliko škodo. Delavskemu gibanju v Sloveniji so največja ovira in vsled tega najboljši zavezniki reakcije in klerikalizma, četudi mogoče nenamenoma.

Skrinja modrosti.

Iz ljubezni do ljudi smo revolucionarji; ni pa to naša krivda, da nas je zgodovina prisilila v to bolešno potrebo.—Enrico Malatesta.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

O PRIREDBI SPRINGFIELDskega KLUBA J. S. Z.

SPRINGFIELD, ILL. — V Springfeldu so slovenske predstave redkost. Dne 27. nov. smo imeli eno, ko je klub št. 47 JSZ. vprizoril burko "O, ta maček!" Sodeloval je tudi pevski zbor "Naprej". Igra kot pevške točke so bile dobro izvajane, kar je pričala zadovoljnost udeležencev. Ker tu nimamo kritika — vsaj oglasil se še ni — zato smatramo za našega najboljšega kritika občinstvo. Če je ono zadovoljno, tedaj program nanj vsekakor dobro vpliva, kar zopet znači, da je dobro predvajanje.

Režiser s. John Goršek je v svojem nagovoru sporočil, da si je klub št. 47 vzel med drugimi nalogo gojiti tudi dramatiko, in če bo zadosti sodelovanja, bomo imeli večkrat kako predstavo.

Udeležba je bila za sedanje razmere dovoljna. Imamo tudi nasprotnike, ki bi radi sabotirali naše delo, toda ne pridejo v poštev.

Igralci kot pevci in vsi ki so pomagali na priredbi dne 27. novembra, zaslužijo, da se jim izreče priznanje in zahvala. — *Poročevalec.*

RAZPRAVA O DRAMATIKI V KLUBU ŠT. 1 V CHICAGU.

CHICAGO, ILL. — V petek 25. nov. je ob obilni udeležbi predaval v klubu št. 1 s. H. G. Perušek o svojih vtisih v zapadnih državah in v Minnesoti. Govoril je nad eno uro.

Po decemberski seji kluba št. 1 bo na dnevnem redu razprava o naši dramatiki s posebnim ozirom na naselbine Chicago, Waukegan in Milwaukee. S. Peter Bernik je na zadnji konferenci JSZ. v Waukeganu dejal, da trošimo v dramatiki veliko energije neplodno, ker se v vsaki naselbini trudijo igralci navadno le za eno predstavo. Dejaj je, da bi bilo veliko praktičnejše, če se bi igralci vsake omenjenih naselbin naučili eno ali dve igri v sezoni ter jo potem igrali večkrat. Čikaški bi jo vprizorili doma, potem v Waukeganu in v Milwaukee ter morda še kje drugje, milwauški in waukeganski pa bi storili enako.

S. John Olip pa je mnenja, da je negovanje dramatične za diletantske zборе v tem, da se uče čim več iger, in da imajo vaje stalno kot npr. pevski zbori. Dne 23. decembra bosta podala vsak svoj referat, in potem bo razprava. — Dne 26. januarja bo v klubu št. 1 predaval Ivan Molek o argumentih nasprotnikov evolucije. — *P. O.*

MOLEKOVA DRAMA "POROČNA NOČ" BO VPRIZORJENA V WAUKEGANU.

Eden izmed najaktivnejših slovenskih odrov v Ameriki je tudi waukeganski. Prvo nedeljo po Novem letu, to je dne 8. januarja, bo v Slovenskem narodnem domu v Waukeganu vprizorjena Ivan Molekova drama "Poročna noč" pod avspicijo kluba št. 45 JSZ. Vprizori jo dramski odsek kluba št. 1. Vstopnice v predprodaji se dobe pri tajniku M. Judniču, 708 McAlister Ave. in pri članih ter članicah kluba št. 45. Vstopnice so 50c. Sezite po njih v predprodaji. — *P. O.*

CLEVELANDSKI "NAPREJEVCI" OD SNPJ. ZA NAPREDEK IN DELAVCE.

CLEVELAND, O. — Spominjam se argumentov iz nedavnih dni, da so velika društva naših naprednih podpornih organizacij najbolj dostopna nazadnjaštvu. Sedanja gonja v SNPJ. od notranje in zunanje reakcije dokazuje nasprotno. V Prosveti vidimo, da so vsa važnejša velika društva na STRANI JEDNOTE IN NJENIH NAČEL, ter da razumno presoja DELO njenega VODSTVA.

Pa da gremo nekoliko k "Napreju", št. 5 SNPJ., ki je največje društvo v SNPJ. in šteje več članov kakor vsa tista, katerih glasilo je Bartulovičev "platec", skupaj. Torej "Naprej", ki bi moral biti po mnenju nekaterih nazadnjaško društvo, je v resnici to, kar pravi njegovo ime: "N A P R E J". Sodeluje vselej in povsod bodisi pri naprednih akcijah clevelandskih Slovencev in tudi v onih splošnega značaja. Z izobraževalno akcijo JSZ. sodeluje od njenega začetka.

Ta naš clevelandski "Naprej" je torej po našem skromnem mnenju napredno društvo, ki je veliko storilo za napredek naše naselbine in našega ljudstva v Ameriki v splošnem. Dne 4. decembra je imel naš "Naprej" sejo in je izvolil v glavnem ves stari odbor. To je seveda že "konservativno". Ampak naši naprejevci mislijo: Če je odbornik dober in je storil vse kar od njega želimo, čemu iskati drugega! Tajnik "Napreja", našega največjega društva, je znani L. Medveshek; pravijo, da je tajnik duša društva. Medveshek je torej stara duša v "Naprejevu" vedno mlademu "telu".

Za stavkarje v okrožjih mehkega premoga se je na imenovani seji nabralo \$40 med člani, društvo samo pa je prispevalo \$50, skupaj \$90. Tudi Cleveland-ska federacija daruštva SNPJ. je pridno na delu v akciji za odpomoč stavkarjem. Zbrala je skupaj že precej obleke in drugih sredstev v odpomoč stavkajočim rudarjem ter jih odposlala v okrožja kjer je pomoč najnujnejša. — *Član "Napreja", št. 5 SNPJ.*

ČLANSTVU KLUBA ŠT. 118 J. S. Z.

CANONSBURG, PA. — December je mesec letnih sej, na katerih naši klubi volijo nove odbornike za bodoče leto. Letna seja kluba št. 118 JSZ. se vrši v nedeljo 25. decembra ob 10. dopoldne v dvorani društva "Postojnska Jama" SNPJ. Bo važna, kajti razpravljali in sklepali bomo o vseh glavnih aktivnostih našega kluba, ob enem pa imamo tudi volitve odbora za leto 1928.

Člani, ki so vsled enega ali drugega vzroka brez zaslužka, naj istotako prihajajo na seje; ako članarine ne morejo plačevati, dobe izjemne znamke, ki jih ne stanejo ničesar. Te izdaja soc. stranka za tiste, ki so brez posla dolgo časa, in pa stavkarjem. Seveda, ko hitro je tak član v stanju plačati članarino, se od nje pričakuje, da to stori, kajti gibanje je odvisno od njegovih par dajmov. Soc. stranka daje svojim članom priložnost, da ostanejo člani tudi tedaj kadar ne morejo plačevati mesečnih prispevkov. Pričakuje pa od drugih, da ji v krizah toliko bolj pomagajo, kajti naša stranka je organizacija akcije — stranka ki se bori in dela v vsakem slučaju, v vsakem vremenu, v "dobrih" in "slabih" časih. — *John Chesnik, tajnik.*

SLOVENSKI NARODNI DOM V WAUKEGANU IN DRUGO.

WAUKEGAN, ILL. — Dopisi iz naše naselbine so redki in vzrok je, da smo vedno preveč zaposleni. Napredujemo v vseh ozirih in povsod hočemo biti prvi. Dogaja se, da na seji resignira cel odbor. Sklicana je nova seja, ki izvoli nov odbor, pri tem pa je edini rezultat ta, da izgubimo mnogo časa, ki bi ga lahko porabili za kaj boljšega.

Bilo je že poročano, da priredi Slovenski narodni dom bazar, in res se je vršil v dnevih 23.-24.-26.-27. novembra. Vse je bilo izvedeno v najlepšem redu. Imeli smo vsakovrstne igre ter zabave in bilo je mnogo in vsega za vse. Pri tem so pripomogli, da je prišla v blagajno S.N.D. lepa vsota v znesku \$\$\$\$\$. Čast, komur čast!! V imenu Slov. nar. doma se prav lepo zahvalim vsem, ki so pomagali pri bazarju v denarnem ali drugem oziru. Zahvaljujemo se Slovenski godbi, ki je dne 27. nov. svirala brezplačno in enako drugim, ki so nastopili v programu. Hvala našim mladim harmonikarjem, ki so nas kratkočasili s starokraj-skimi komadi. Veliko priznanje gre posebno naši mladini, ki je zvesto sodelovala skozi štiri dni na stojnicah ("štantih") in je s tem pokazala, da res čuti za interese Slov. nar. doma in da bo šla po začetni poti tudi ko nas starih ne bo več. Kličemo vam: le tako naprej in imeli boste stavbo SLOVENSKI NARODNI DOM v spomin na vaše drage, ko bodo že mirno počivali v materi zemlji...

Apeliram ob tej priliki na članstvo Slov. nar. doma, da se polnoštevilno udeleži seje dne 18. decembra ob 2. popoldne. Na dnevnem redu je več jako važnih točk, med njimi volitve novega upravnega odbora (direktorija) za leto 1928. Čas, da ste na mestu in ob pravem času je sedaj, ko je seja. Kritiziranja pozneje ne pomagajo. — Z bratskim pozdravom, za Slov. nar. dom,

Vincent S. Pink, tajnik.

ZMAGA SLOVENCEV NA ELYJU.

ELY, MINN. — Zadnjič sem poročal, da je javni shod tukajšnjih Slovencev indorsiral štiri slovenske kandidate v mestne urade. V torek 6. decembra smo imeli volitve; vsi štirje so bili izvoljeni: Marko Zoretich za mestnega sodnika, Joseph Slogar za pomožnega sodnika in Ivan Tausel ter Štefan Banovec v mestni odbor. Razun teh dveh je v mestnem svetu tudi John Veranth, ki je bil izvoljen za aldermana pred letom dni, torej šteje občinski svet tri slovenske aldermane.

Tukajšnji železni rudniki še precej dobro obratujejo, a delo v njih je silno naporno. Za strokovno organizacijo pri nas ni zanimanja, ker je navadno bil vsak poskus že v kali zaduščen; večje stavke, kar jih je bilo na minnesotskem železnem okrožju, so bile neuspešne. Rudarji imajo moč, da spremene svoj težki položaj, toda preje mora med njimi zavladati zrelost za slogo, disciplino in organizacijo.

Fajmoštra imamo tukaj kar dva, Mihelčiča in Šifrarja, oba mlada in "fest" fanta. Šifrer je bil preje župnik v Rock Springsu, Wyo., potem je šel začasno za župnika na Chisholm, Minn., sedaj pa ga imamo že precej časa tukaj. Zadnjič je pisal nekdo iz Rock Springsa v "Glasilu KSKJ.", da se prečastiti g. Šifrer zdravi, in ko hitro se utrdi, se vrne nazaj na rock-springško faro. A meni se zdi, da je za "bolehnega" človeka zrak v Rock Springsu najbrž enako dober ka-

kor minnesotski, dasi je naš posebno dober za zdrave ljudi. Vzlic temu, da imamo dva duhovnika, se civilne poroke v naši naselbini množe. Nedavno sta se civilno poročila gđc. Frances Mavetz in g. Herman Grifenberg. Ona je hčerka našega dobroznanega naprednega rojaka Jožeta Mavca, ki ima več lepih hčera in sinov. Gotovo bo še kakšna civilna poroka v njegovi družini. Ženinu in nevesti naše čestitke, in bilo srečno! Velika poročna slavnost se je vršila 26. novembra in naš Mavetz, kakor novoporočenca, so se tedaj zelo postavili.

Tukajšnja okolica, kot severna Minnesota v splošnem, ima tipično božično odejo. Božičnih drevesc je v gozdih tega kraja veliko in nismo v stiski zanje, kakor ste v velikih mestih.

Vsem čitateljem, srečne božične praznike in veselo Novo leto!

John Teran.

ZAHVALA SODELAVCEM IN DRUGIM PRIJATELJEM SOC. PEV. ZBORA "NAPREJ".

MILWAUKEE, WIS. — Soc. pevski zbor "Naprej" si šteje v prijetno dolžnost zahvaliti se vsem somišljenikom, prijateljem in sodelavcem, kakor tudi našim naprednim trgovcem za finančno pomoč ki so jo izkazali "Napreju" na njegovi priredbi dne 4. decembra. Posebno se zahvaljuje milwauškim pevskim zborom "Danica", "Planinska roža" in "Zarja" za njih sodelovanje pri koncertu. — Izrekamo nadalje zahvalo podpornim društvam "Napredna Slovenka" JPZS., "Sestre Slovenije" JPZS., "Venera" SNPJ. in samostojnemu dr. "Vijolica", ki so se korporativno udeležila priredbe, nadalje društvam "Sloga" št. 1 in "Naprednost Slovencev" št. 3 JPZS. za denarne prispevke v prid "Napreja".

Soc. pevski zbor "Naprej" visoko ceni vse te izraze sodelovanja in naklonjenosti od strani društev ter občinstva v splošnem in izreka vsem ki so mu pomagali k uspehu na priredbi dne 4. decembra iskreno zahvalo. — Za "Naprej".

Victor Petek.

ČEMU JE BILA RAZPOSILANA TURK-BERGERJEVA OKROŽNICA?

Neki "komunista" je pravil okrog, da je šel M. J. Turk samo zato iz glavnega urada, da bo lažje deloval "protiv večine glavnog odbora". Ne verjamem, da je to res, kajti on je dal za vzrok real estate business, ki ga ima v tik urada SNPJ. na So. Lawndale Ave. Ali brate nekaj le ve. Govoril je v svojem navdušenju, da je namen okrožnice dobiti večino društev zanj, potem bodo baje "zagrmeli" in glavni odbor moralno prisilili na resignacijo, v novi odbor pa pridejo Jernej Hafner, Pepe s pipcem in podobni, za izvršujočega glavnega tajnika pa bo začasno postavljen M. J. Turk. Svoj business bo lahko ohranil. "Na idučo konvencijo bo "stara mašina" za uvijek odstranjena." — Jako lepo zamišljeno, ampak članstvo ne bo šlo na vado.

N. Ž.

BOŽIČNICA DRUŠTEV S.N.P.J. V CHICAGU.

CHICAGO, ILL. — Društva SNPJ. v Chicagu prirede v nedeljo 18. decembra popoldne v dvorani S. N. P. J. božičnico za člane mladinskega oddelka. Pred razdelitvijo daril bo kratek program, v katerem so glasbene točke, deklamacije in kratka božična slika "Razkrinkani Miklavž", ki jo je priredil Ivan Molek. Vstop imajo člani SNPJ. Vstopnina 15c za odraslene, člani mladinskega oddelka prosti vstopnine. — P.

IZ KANSASA.

V nedeljo 13. novembra smo imeli v Pittsburgu shod socialistične stranke, ki je bil sklican z namenom, da se da socialističnim aktivnostim v tem kraju več živahnosti. Udeležba ni bila najboljša, toda vpoštevajoč mrtvilo, ki vlada med delavstvom v Kansasu v povojnih letih, lahko rečem, da je bila povoljna. Poleg domačinov je bilo navzočih precej naših sodrugov in somišljenikov. Bili so iz bližnje okolice kakor tudi iz oddaljenih krajev. Govoril sem npr. s farmarjem Amerikancom, ki je prišel v svoji "lizzi" nad 30 milj daleč ter izrazil veselje, da je dobil zopet priliko slišati dobrega socialističnega govornika. Kaj naj se reče o onih, ki niso imeli daleč do dvorane v kateri je bil shod, pa so ostali rajše doma za pečjo? Sede doma in se pritožujejo, da se "drugi za nobeno stvar ne zanimajo".

Ob otvoritvi shoda je zaigral orkester društva "Sunflower" št. 609 SNPJ., ki ima svoj sedež v Armi. Zaigral je več komadov in pripomogel do boljšega razpoloženja in uspeha. Žel je splošno pohvalo. Žal, da ni bil polnoštevilčen. Je menda tudi nekaj zaspanosti. Vse priznanje pa gre onim, ki so se povabilu odzvali.

Glavni govornik je bil s. Wm. H. Henry, tajnik soc. stranke, ki je v nad uro trajajočem finem govoru razpravljal o splošnem položaju ter o življenjskih problemih ameriškega delavstva. Govoril je, kako zelo potrebuje ameriško delavstvo spoznanje, da je samo v njegovem interesu, ako se politično organizira v svoji stranki. Navajal je socialistične uspehe na vzhodu, ki so znak, da socialistična stranka kot politični faktor prihaja zopet na površje. Po končanem govoru je sledila razprava o reorganiziranju socialistične stranke države Kansas ter o obnovitvi soc. lokala v Pittsburgu. Slednji je sedaj zopet aktiven. V pomoč državni organizaciji soc. stranke so udeleženci zbrali \$20.

Organizacija ima v načrtu, da svoje aktivnosti pomnoži kolikor največ mogoče, da bo za prihodnje predsedniške volitve zadostno pripravljena. Uspehi, ki so jih dosegli socialisti prošlega novembra v Readingu, Buffalu, Bostonu in New Yorku, morajo navdati s pogumom vsakega zavednega delavca. — Š.

BANKET V CHICAGU V POČAST JAMES H. MAURERJU.

CHICAGO, ILL. — Socialistična stranka okraja Cook priredi v soboto 17. dec. ob 8. zvečer v Baronovi restavraciji, 936 W. Roosevelt Road, banket v počast James H. Maurerju, ki bo naslednji dan predaval na shodu naše stranke o svojih vtisih v sovjetski Rusiji. S. Maurer je bil prošli mesec izvoljen v občinski svet mesta Reading na socialistični listi in zaeno z njim vsi socialistični kandidatje.

Na banketu bo navzoč tudi milwauški župan, sodrug Daniel Hoan s soprogo in več drugih gostov. Glavni govornik v soboto večer bo Maurer; predmet: Socialistična zmaga v Readingu. Banketni prispevek je \$1 za osebo. Kdor se ga udeleži, naj to sporoči uradu Cook County Socialist Party, ali pa tajniku kluba št. 1 s. Chas. Pogorelcu, kajti udeležbo je potrebno naznaniti naprej. Priporočamo jugoslovanskim delavcem v tem mestu, da pridejo na banket in naslednji dan na shod, ki se bo vršil v Temple Hall, Marshallfield in Van Buren St. Prične se ob 2:30 popoldne. Vstopnina na shod je 35c. — P. O.

"Divji lovec" v Clevelandu.

Zakaj je vsakega slovenskega delavca in delavke dolžnost obiskovati dramatične predstave?

Kmalu bo deset let, odkar se je porodilo v naši metropoli dramatično društvo "Ivan Cankar". Nadalo si je ime neumrljivega Ivana Cankarja zato, ker je kakor on, hotelo s svojim delom izobrazovati in dvigati slovenski narod iz kulturne zaspanosti. Koliko je uspelo in koliko ni uspelo ne bom na tem mestu na drobno razmotrivala, toda lahko pa rečem da je društvo "Ivan Cankar" toliko delalo in članstvo toliko žrtvovalo za povzdigo slovenske dramatike, kot najbrže nobeno drugo diletantsko društvo v Ameriki niti v domovini.

Skozi vseh devet sezon igra vedno vsak mesec po eno predstavo, za časa bivanja ge. Danilove v Clevelandu pa je dalo celo po dve predstavi. Vsak, kdor ima količkaj pojma o dramatikah bo priznal, da je to ogromno delo in da je rekord "Ivan Cankarja" časten.

Vzlic krizam, vzlic finančno slabim uspehom, vstrajajo člani in članice Cankarja trdno, kajti vodi jih krepek in neupogljiv značaj našega velikega Ivana Cankarja.

Prebodelo je obilo kritik in drugih neprilik toda nekaj nevidnega, neka nevidna moč je, ki daje društvu nadaljnjih energij za delo. Kakor se pokojni Cankar ni ustrašil svojih nasprotnikov, tako se jih tudi društvo Ivan Cankar ne straši.

In kdo so ti sovražniki? — Če pogledamo naše razmere od blizu je prvi in največji sovražnik mlačnost in brezbriznost za vse tisto, kar imenujemo — duševna hrana. Vse preveč smo zadovoljni, le da zadostimo naše materialne zahteve. Premalo se zavedamo da potrebujemo tudi duševne hrane in skrbne nege. Zadovoljni smo, da rečemo "Kulturni smo" in potem se ne pogledamo v zrcalo, da bi dognali, če smo res in koliko storimo za povzdigo in razvoj naše kulture.

Nekateri so storili že mnogo, toda dolžnost ni samo nekaterih ampak vseh, da delamo, kajti koncem koncev ostanejo od vsakega naroda le njih velika dela in velika dela pa morejo storiti le možje v narodu, ki se zanima, ki sledi njih poletu.

Slovenci smo kulturni narod. Da, smo, toda imamo to napako, da smo ali preboječi ali pa preponižni, kot celota, da bi to dali razumeti, ne samo doma ampak tudi v svetu.

Da pa dosežemo čim večje uspehe, je potrebno bolj posplošeno sodelovanje. Dosegli ga bomo le ako se bolj tesno oprimemo naših kulturnih ustanov kajti razdruženi smo nič, združeni smo vse!

V nedeljo 18. decembra vprizori dr. "Ivan Cankar" prekrasno narodno igro "Divji Lovec" v kateri je vpletenega obilo lepega petja. Pridite torej vsi, ki ljubite petje in želite videti živahno kmečko življenje!

Mary Ivanush.

E. V. DEBSOVA ROJSTNA HIŠA.

Socialistična stranka je izdala sliko v velikosti 9½x11 palcev, ki predstavlja hišo, v kateri je bil rojen Eugene Victor Debs. Slika stane 25c, in ducat slik \$2. Je zelo pripravna za v okvir.

Ista slika je izdana tudi na dopisnicah; ducat razglednic z Debsovo rojstno hišo stane 30c; 100 razglednic \$2. Naročila sprejema National Office, Socialist Party, 2653 Washington Blvd., Chicago, Ill., in tajništvo JSZ.

DELNIČARJEM JUGOSLOVENSKEGA DOMA V WARRENU.

WARREN, O. — Seja delničarjev Jugoslovanskega doma se vrši v soboto 17. dec. ob 7. zvečer v Domu. Na dnevnem redu volitve v upravni odbor in druge važne točke. Interes vašega posloplja, katero služi nam vsem, zahteva, da ste na seji prisotni.

Frank Modic.

Listu v podporo.

XXVII. izkaz.

VALLEY HOME, CALIF.: M. Strojani, \$2.00.
PITTSBURG, PA.: Jack Volkari, \$1.00.
YUKON, PA.: Joseph Robich, \$5.00.
GLENCOE, O.: Nace Zlemberger, \$1.00.
SHEBOYGAN, WIS.: Jake Rupnick, \$4.30.
CHICAGO, ILL.: George Maslach, \$3.00; Peter Bernik, \$1., skupaj \$4.00.
MT CLEMENS, MICH.: Anna Sedminek, \$5.00.
KENOSHA, WIS.: Frank Žerovec, 90c.
PARK HILL, PA.: Mary Zabrac, \$2.00.
JOHNSTOWN, PA.: Ignac Pečjak, \$1.00.
VIRDEN, ILL.: Klub št. 50, JSZ., \$5.00.
BRADDOCK, PA.: John Rednak, \$1.60.
CLEVELAND, O.: Vincenc Jurman, \$15; Anton Kukovatz, 50c, skupaj \$15.50.
UTICA, N. Y.: Joseph Simonich, \$1.00.
WINDBER, PA.: Tony Stražišar, 25c.
RED LODGE, MONT.: K. Erznožnik, 75c.
Skupaj v tem izkazu \$50.30. Prejšnji \$1,265.10, skupaj \$1,315.40.

Opomba: V XXV. izkazu pomotoma izpuščeno ime Joseph F. Durna, Collinwood, O., prispeval \$1.00. Skupna vsota pravilno izkazana.

Agitatorji na delu.

Naročnin za Proletarca so poslali:

Jacob Rozic, Milwaukee, Wis.	6
Anton Zornik, Herminie, Pa.	6
John Maticic, Luzerne, Pa.	5
Anton Vičič, Chicago, Ill.	4
John Kobal, Johnstown, Pa.	4
Joseph Čebular, Vandling, Pa.	3
John Teran, Ely, Minn.	2
Nace Zlemberger, Glencoe, O.	2
John Krebelj, Cleveland, O.	2
Anton Sular, Gross, Kans.	2
Frank Žerovec, Kenosha, Wis.	2
Ilija Bubalo, Johnstown, Pa.	2
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	1
Frank Klemenčič, Brownston, W. Va.	1
Louis Britz, Lawrence, Pa.	1
Joseph Klarich, Detroit, Mich.	1
Florian Pishek, Neffs, O.	1
Steve Milavec, Nokomis, Ill.	1
Rudolph Potochnik, Detroit, Mich.	1
Joseph Sterle, Chisholm, Minn.	1
Tony Stražišar, Windber, Pa.	1
Frank Kumerdaj, St. Michael, Pa.	1
K. Erznožnik, Red Lodge, Mont.	1

V starem kraju ima Ameriški družinski kolar ugled ki ga tudi zasluži. Iz njega vidijo, kaj počnemo, kaj smo, koliko smo dosegli in koliko nismo.

Milwauška naselbina v primeri s clevelandsko in čikaško.

Louis F. Truger je nedavno pisal v "Enakopravnosti", da so naselbine, kot je clevelandska ob St. Clairju, zgradila domove ne da bi jih znale porabiti. On celo misli, da jih rabijo celo "srednje" premalo, kar lahko znači prej ali slej na domu napis "for sale".

Cleveland ima dve, oziroma celo tri slovenske fare. Milwaukee nima nobene, dasi je velika naselbina. Edina, ki pa je bolj "mrtvoudna", je v predmestju West Allis. V Chicagu sta dve.

Od časa do časa ima v milwauški naselbini svoje priredbe socialistični pevski zbor "Naprej". Niso vse "klasične", ker je pač treba delovati med ljudmi kakršni so. "Naprej" to razume in zato je vodilno društvo največje slovenske naselbine v Wisconsinu. "Naprej" je deloval v teku nad 15 let kot malokatero društvo te vrste med ameriškimi Slovenci in deloval je tako, da si je vodstvo OHRANIL.

V nedeljo 4. decembra je imel popoldne koncert, zvečer igro "Legionarji". Navzočih je bilo ne samo 800, ko se je glasilo prejšnjo poročilo, nego 1100 oseb. Dohodki te priredbe "Napreja" znašajo \$1,800 in stroški približno \$900. Prebitek torej okrog \$900.

Kadar ima predstavo v Chicagu klub št. 1 in je navzočih nad 400 oseb, pravijo, da je to že velik uspeh. Če je v Clevelandu na dveh predstavah "Ivana Cankarja" na en in isti dan navzočih šest sto ljudi, pravijo, da je veliko. Ampak mi tukaj smo pokazali Chicagu in Clevelandu, da smo bolj delavni kot bodisi kjerkoli kar se PUBLIKE tiče. Morda imate drugod boljše talente, pri nas pa imamo "boljše ljudi."

Tribunar.

Zapisnik konference J. S. Z.

ki se je vršila dne 13. novembra v Waukeganu, Ill.

Albert Hrast, tajnik Konference J. S. Z., katere deluje v okrožjih Sheboygan, Milwaukee, Waukegan in Chicago, je otvoril zborovanje ob 9:40 dopoldne. Pojasni namene in cilje ter otvori nominacijo za predsednika seje.

Izvoljen Louis Beniger, Chicago. Za zapisnikarja izvoljen s. Jos. Radelj ml., Milwaukee.

Zapisnik prejšnje konference sprejet kot čitan. Dopisi. — Pismo dr. "Bratje Sreže", št. 4 JPZ. "Sloga" prečitano in vzeto na znanje.

Zastopniki, ki so prisotni na tej konferenci:

Klub št. 1, Chicago: Fr. Alesh, Peter Bernik, Vinco Ločniškar, Louis Beniger; klub št. 37, Milwaukee, Joško Radelj ml., Frank Perko; klub št. 45, Waukegan, Louis Kužnik, Anton Mahnich; klub št. 238, Sheboygan, John Supanich.

Društva in druge organizacije Izobraževalne akcije: št. 16 SNPJ., Milwaukee, Fr. Perko; soc. pev. zbor "Naprej", Milwaukee, Frank Tamshe; Samostojni izobraževalni klub, Waukegan, Frances Artach; žensko društvo št. 119 SNPJ., Waukegan, članici F. Velkovrh in Anna Mahnich; mladinsko društvo Badgers, št. 584 SNPJ., Milwaukee, Mary Brenc; mladinsko društvo Little Fort št. 568 SNPJ., Waukegan, Mary Hodnik; žensko društvo št. 102, SNPJ., Chicago, Katie Bernik; mladinsko društvo Pioneer št. 559 SNPJ., Donald J. Lotrich; dr. Narodni Vitezi št. 39 SNPJ., Chas. Pogore-

lec; dr. Sloga št. 1 JPZ. "Sloga", Milwaukee, Wis., Frank Novak.

Albert Hrast, tajnik Konference, poda poročilo, v katerem omenja, da je prejel od pridruženih klubov članarino po \$10 od vsakega, skupaj \$40. Od kluba št. 238 v Sheboyganu je prejel še posebej vsoto \$2.80 kot preostanek priredbe, ki se je vršila za časa zadnjega zborovanja Konference. Stroške je imel tajnik le s korespondenco, ki znašajo \$1.50. V blagajni Konference je čista vsota \$41.30. Njegovo poročilo sprejeto na znanje.

Poročilo organizatorja. — Sporočeno, da Leo Milostnik, ki je bil izvoljen za organizatorja, ni navzoč, niti ni poslal pismenega poročila. Se sprejme na znanje.

Poročila zastopnikov. — Frank Alesh od kluba št. 1 poroča, da je klub zelo aktiven in posebno deluje, da JSZ. in Proletarec dobita čimprej lastni dom, ki je potreben ne le listu ter organizaciji kot celoti, ampak tudi klubu št. 1. Nadalje poročajo od kluba št. 1 Peter Bernik, Louis Beniger in Vinko Ločniškar, ki se vsi pohvalno izražajo o njegovih aktivnostih, posebno na polju dramatike ter petja. Klub ima svoj pevski zbor "Sava", ki lepo napreduje. S. Ločniškar je naglašal, da je dolžnost našega gibanja skrbeti, da si zgradimo čimprej lastni dom, ki ga potrebujemo še posebno zato, da ohranimo našo mladino, oziroma da jo pridobimo zase. Klub št. 1 šteje nad sto članov, a bi jih lahko imel več, toda agitatorjem je na tem, da dobe v klub le ljudi, ki so naši odkriti somišljeniki in dostopni socialističnim naukom.

Radelj ml. in Perko sta poročala o milwauškem klubu. Tajnik Perko je dejal, da ima (klub) 37—40

članov, aktivnosti pa niso tolikšne kot bi jih človek pričakoval. V blagajni ima nekaj sredstev, ki jih uporablja v korist stranke.

J. Supancich za klub JSZ. v Sheboyganu navaja razne potežkoče ki jih imajo v naselbini, upa pa, da se bodo manjšale in da bo klub v stanju napredovati še bolj kot doslej. Zelo je aktiven v dramatiki; na dramskem kot na agitacijskem polju je dosegel že veliko uspehov.

Frank Tamshe, zastopnik soc. pev. zbora "Naprej", Milwaukee, je poročal, da zbor skozi poletje ni bil izredno aktiven je pa zelo zaposlen v sezoni priredb v dvoranah. Prireja koncerte in dramske predstave ter sodeluje kjer in kadar mogoče tudi na drugih priredbah. Pojasnil je tudi, čemu "Napreju" ni mogoče nastopiti na priredbi, ki se vrši po tej konferenci v Waukeganu.

Frances Artach od Samostojnega izobraževalnega kluba v Waukeganu naglašja, da je važno, da seznanimo mladino z nameni in cilji Izobraževalne akcije

DR. JOHN J. ZAVERTNIK ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad, 3724 West 26th Street

Stan 2316 So. Millard Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213. Ura-
duje od 2. do 4. pop., izvemši torek in petek, in od 6. do 8.
zvečer vaak dan.

Pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI.

Naročite si dnevnik

"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.
Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba
za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

MARTIN BARETINCIC

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

ANTON ZORNIK HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.

Peči in pralni stroji naša posebnost.

Tel. Irwin 2102—R 2.

CAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. CAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmjerne.

Postrežba točna.

DIVJI LOVEC

krasen narodni igrokaz
bo prirejen prvič na odru

S. N. DOMA

v Clevelandu, Ohio

— od —

SLOV. DRAM. DR. "IVAN CANKAR"

v nedeljo 18 decembra, 1927

Popoldne ob 2:15.

Zvečer ob 7:30

Znižana vstopnina. Režira Louis F. Truger.

**Vsi sedeži v predprodaji
50c — pri blagajni 60c**

Edino zanimanje za naše kulturne ustanove nas
bo obdržalo pri življenju. Obiskujte torej slo-
venske predstave.

Vas vabi

Slov. dr. dr. "Ivan Cankar".

JSZ., da jo bo pravilno razumela ter z njo sodelovala.

Mary Brence od društva št. 584 SNPJ. poroča, da je njihovo mladinsko društvo zelo aktivno, posebno na sportnem polju, kar pa se tiče prosvetnega dela, želi imeti več pojasnil, ker mladina v splošnem še ni dovolj poučena, za kaj se gre.

Mary Hodnik od dr. Little Fort št. 568 SNPJ. v Waukeganu je govorila v istem smislu kot ostali prej navedeni predstavniki slovenske ameriške mladine. Enako je naglašal Joško Radelj ml., da bomo mladino pridobili za naše delo le, če jo uverimo o važnosti Izobraževalne akcije ter ji pojasnili njene funkcije tako, da jih bo razumela. Nato je predlagal, da se uvrsti v dnevni red točka, ki se bo tikala samo tega vprašanja. Sprejeto.

Perko od dr. št. 16 SNPJ., Milwaukee, je poročal, da se društvo zaveda raznih nalog; pomaga kolikor mogoče tudi v akcijah naše stranke.

Sodruginja Velkovrh od ženskega društva SNPJ. v Waukeganu poroča, da društvo sodeluje v Izobraževalni akciji od ustanovitve slednje in zagotavlja, da bo delovalo tudi v bodoče po tej poti. Anna Mahnič od istega društva je izvajala, da ima vsako društvo, tako tudi to, svoje poteškoče, ki se jih z dobro voljo in vztrajnimi napori lahko vedno premaga.

Frank Novak od dr. št. 1 JPZ. "Sloga", Milwaukee, poroča, da je to društvo bilo prvo od Jugoslovanske podporne zveze Sloga, ki se je pridružilo Izobraževalni akciji JSZ. Vplivalo je tudi na glavni odbor JPZ. Sloga, da je javno apeliral v glasilu ("Vestniku") na nji pridružena društva, da pristopijo v Izobraževalno akcijo JSZ. Društvo ob enem deluje, da bo apel imel praktične posledice.

Donald J. Lotrich od društva št. 559 SNPJ., Chi-

cago, omenja v svojem poročilu, da je bilo društvo Pioneer, katerega zastopa, prvo angleško poslujoče društvo, ustanovljeno za našo mladino, in potem so sledila druga; danes jih je že lepo število, pripadajoča raznim organizacijam. "Pioneer" pa je bilo tudi prvo mladinsko društvo, ki se je pridružilo Izobraževalni akciji JSZ. Ker je napredek zapopađen samo v delu zanj, in se društvo tega zaveda, si bo prizadevalo, da ostane prvo in bo tekmovalo, da doseže prvenstvo v vseh ozirih.

Chas. Pogorelec od dr. št. 39 SNPJ. poroča, da je med širšo publiko naše delo ovirano zato, ker jo je težko uveriti, da je zanj dobro, ako sodeluje v naprednih prosvetnih ustanovah, kakor je Izobraževalna akcija JSZ. Ker je zanimanje med ljudstvom tu in tam nezadostno, se rado dogaja, da prihajajo nasprotniki ki pod masko kritikov ali kakor že ovirajo naše delo. Vzlic zaprekam mi gremo z delom naprej. — Poroča nadalje o delu v uradu JSZ., kateremu ne moremo vsemu kaj radi nezadostnih moči. Naloge ima naša organizacija jako velike, zato bo potrebno, da se funkcije čimbolj razdele med sodelavce, ki bi bili pri volji posvetiti nekaj svojega časa uradniškim poslom za JSZ.

Katie Bernik od ženskega dr. št. 102 SNPJ. navaja, da je društvo pridruženo Izobraževalni akciji od ustanovitve slednje. Aktivno je tudi v vseh drugih ozirih in sodeluje pri vsaki napredni akciji skupnega značaja.

"V korist stranke in njenega časopisja". — K tej točki dnevnega reda je govoril Chas. Pogorelec, ki je izvajal, da so za naše gibanje delavske razmere v tem letu skrajno neugodne. V industrijskih središčih je veliko naših delavcev že dolgo brez posla, v okrožjih

SLOVENSKA PEKARNA

Slovincem in Hrvatom

v North Chicago-Waukegan, Ill.,

naznanjamo, da smo otvorili
moderno in higijenično urejeno
unijsko pekarno pod imenom

"ROYAL BAKERY"

Gospodinje, vprašajte pri vašem trgovcu
vedno in povsod za kruh iz naše pekarnice.

DAROVIC & ŽAGAR

1724 So. Sheridan Rd.

Tel. 5524

North Chicago, Ill.

Zadružna Banka v Ljubljani

se priporoča rojakom v Ameriki za
vse finančne transakcije.

Hranilne vloge obrestuje

nevezane po 5%

vezane po 7%

Njene ameriške zveze so:

- 1.) S.N.P.J. v Chicagu.
- 2.) Amalgamated Trust and Savings Bank, Chicago, Ill., 111 West Jackson Blvd.
- 3.) Amalgamated Bank of New York, 11-15 Union Square, New York.
- 4.) Frank Sakser State Bank, New York.

Denar za našo banko se lahko pošlje eni teh bank s pristavkom:

Za račun Zadružne banke v Ljubljani (Jugoslavija)

Zadružni banki pa je treba sporočiti, koliko in kam se je denar nakazal in kakšnemu namenu naj služi.

mehkega premoga pa so na stavki ponekod še sedaj, kjer pa je bila poravnana, se obrat le polagoma obnavlja. Vsled katoličnih razmer v premogovniški industriji je zelo prizadeta tudi JSZ., ki je imela med jugoslovanskimi premogarji najjačjo oporo. Veliko premogarjev se izseljuje v mesta. Naše naselbine v mestih večinoma rastejo. In naš problem sedaj je, da v njih, to je v naselbinah našega industrijskega delavstva organiziramo močne, aktivne klube, ki bodo v njih vodilna politična in prosvetna organizacija.

Lotrich govori o agitaciji za naše časopise, in predlaga, da se nalaga vsakemu klubu te Konference, da izvoli dva agitatorja, ki bi imela funkcijo nabirati naročnike Proletarcu in širiti drugo strankino literaturo.

Radelj ml. se s predlogom v bistvu popolnoma strinja, ne soglaša pa, da bi se klubom "nalagalo izvoliti dva člana", pač pa, da se jim priporoča. V tem smislu stavi protipredlog, ki je sprejet.

Predlagano in sprejeto, da ta konferenca imenuje člana, ki bo na prihodnji imel nalogo poročati o bodoči volilni kampanji. Za referenta izvoljen s. Frank Novak (Milwaukee).

Slede volitve v odbor Konference.

Peter Bernik, Chicago, izvoljen za tajnika.

John Supanchich, Sheboygan, izvoljen za organizatorja.

V nadzorni odbor: *Vinko Ločniškar*, *Louis Kužnik*, *Mary Brence*, *Mary Hodnik*.

Sklenjeno, da se prihodnja konferenca vrši v Chicagu v nedeljo 29. januarja dopoldne. Na klub št. 1 se apelira, da prevzame pripravljalo delo.

Sprejet predlog, da tajnik JSZ. preskrbi podatke o delovanju Young People Socialist League ter poda o nji poročilo na prihodnji konferenci.

Na dnevni red pride vprašanje, kakor razjasniti mladini naše delo ter pridobiti njena društva za sodelovanje. Razprave o tem so se udeležili skoro vsi. Po obširni diskuziji je bil sprejet predlog, da se izvoli referenta, ki bo o tem poročal na prihodnji konferenci ter podal nasvete ter načrt, ki nas bi dovedel v agitaciji med mladino do čimvečjih uspehov. Za referenta izvoljen s. Frank Alesh.

Sledila je razprava o sugestiji, katere bistvo je, da bi naši pevski in dramski zbori enega okrožja bolj sodelovali med seboj ter pomagali drug drugemu, namesto da bi delovali separatno vsaki samo v svoji na-

selbini. Po izčrpnih razpravi sklenjeno, da se deluje v pravcu za čimtesnejše sodelovanje naših pevskih zborov, in za začasnega tajnika ter organizatorja te funkcije je bil izvoljen Frank Novak. Glede dramskih zborov pa je bil sprejet predlog, da naj tajnik Konference obvesti klube tega okrožja, da o sugestiji razpravljajo, to je, da razmotrivajo, v koliko se da pospešiti medsebojno sodelovanje dramskih zborov, da bi bilo v korist dramatike in klubov ob enem.

Sledila je razprava o predavanjih, shodih in literaturi v agitaciji za Izobraževalno akcijo in druge aktivnosti JSZ. Supanchich (Sheboygan) naglašala, da bi morala Izobraževalna akcija JSZ. skrbeti, da priredi kolikor največ mogoče predavanj. Želi, da se to upošteva posebno za njegovo naselbino. Sklenjeno, da se želji ugodi v kolikor okoliščine dopuščajo, in v ta namen naj tajnik JSZ. stopi v dogovor s klubom št. 238 v Sheboyganu.

Sprejet predlog, da ako kateri klub v tem okrožju želi predavatelja, naj to sporoči tajniku, ki bo uredil potrebne dogovore ter predavanje s prizadetim klubom aranžiral.

Sklenjeno, da se agitira za čimvečjo udeležbo na prihodnji konferenci v Chicagu, ki bo v nedeljo 29. januarja; prične se ob 9. dopoldne. Popoldne ob 3. vprizori Samostojni izobraževalni klub v Waukeganu pod avspicijo kluba št. 1 v čikaški dvorani ČSPS. na 18. cesti opereto "Gypsy Rover". Potrebno je torej, da se zborovanje konference prične točno ob 9. zjutraj.

Dnevni red izčrpan, zaključek seje.

Louis Beniger, predsednik; *Albert Hrast*, tajnik; *Joško Radelj*, ml., zapisnikar.

SMRT OBISKALA OBITELJ S. ANTONA ŠULARJA.

Dne 6. decembra zvečer je preminula Miss Mary Šular, hčerka s. Antona Šularja v Grossu, Kans. Umrla je v bolnišnici v Girardu. Bolehala je samo štiri dni na pljučnici.

Pokojno Mary smo videli na mnogih prireditvah, na katerih je rada pomagala. Bila je članica društva "Sunflower" št. 609 SNPJ. v Armi, Kans. Zadnje leto je bila dijakinja v Arma High School. Z njeno smrtjo je zadela družino Šular velika nezgoda. Pokojnica je bila v svojem okolišu splošno priljubljena, zelo nardjena in družabna. Umrla je v starosti šele 15 let. — Družini naše globoko sožalje. *Poročevalec.*

KONCERTNI PROGRAM, KUPLET IN PLES

priredita

društvi "V boj" št. 53 in "Strugglers" št. 614 S. N. P. J.

na božično nedeljo 25. decembra 1927

V SLOV. DELAVSKEM DOMU, 15401 WATERLOO RD.

COLLINWOOD, OHIO.

Vstopnina 50c.

Dvorana odprta ob 2:30.

Pričetek ob 3. popoldne.

GODBE "IVANUSH" IN "ARLINGTONS"

Na programu petje in glasbene točke, ples in kuplet.

Ne zamudite te prilike.

Vabi ODBOR.

Raspored predavanja 'Slobodne Govornice' u Chicagu.

Subota, 17. prosinca. — *Love and Marriage* (u engleskom). — Govori Dr. Joseph H. Greer.

Petak, 30. prosinca. — *Borba čovjeka sa prirodom*. — Govori Teodor Cvetkov.

Petak, 13. siječnja (januara) 1928. — *Teorija američkog života*. — Govori T. Horvat.

Petak, 27. siječnja. — *Inkvizicija*. — Govori Božidar Milošević.

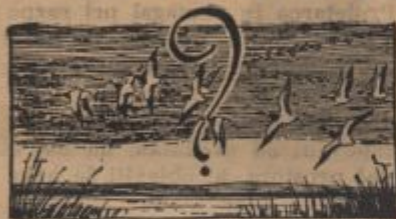
Petak, 10. veljače (februara). — *Vrijednost znanosti*. — Govori Aleksa Božić.

Petak, 24. veljače. — *S. S. Kranjčević kao čovjek i pjesnik*. — Govori George Kutuzović.

Subota, 10. ožujka (marta). — *Bitne razlike među slavenskim jezicima*. — Govori Franjo Preveden.

Subota, 24. ožujka. — *What Every Man and Woman Should Know*. — Govori Dr. Joseph H. Greer.

UTRDI SE PROTI HUDI ZIMI.

To leto so se divje race selile proti jugu zelo zgodaj. To navadno prerokuje hudo zimo. Ampak zima ne znači težkoč za tiste, ki rabijo Trinerjevo grenko vino.

Ta slovita želodčna tonika ojača ves sistem in ga utrdi da uspešno kljubuje vremenskim vplivom sezone. Vsakdo, ki ga rabi, je njegov trajni prijatelj. "Malone, Ia., 22. okt. — Pošljite mi še tri steklenice vašega dobrega zdravila, Trinerjevo grenko vino. Beatriz Espinosa." Pri vseh drugistih in pri Joseph Triner Co., Chicago, Ill.

Telefon v uradu Central 5099.

Na domu Lawndale 6707.

RICHARD J. ZAVERTNIK ODVETNIK

127 N. Dearborn St., Soba 805,

CHICAGO,

ILLINOIS.

Frank Mivšek COAL, COKE AND WOOD. GRAVEL.

Waukegan, Ill.

Phone 2726

Tel.: Crawford 2893.

Dr. Andrew Furlan

edini slovenski
ZOBOZDRAVNIK
V CHICAGU

3341 West 26th Street.

Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 6. popoldne in od 7. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop.

Petak, 6. travnja (aprila). — *Rad i bolest*. — Govori Jurica Bjankini.

Petak, 20. travnja. — *Voda i razvoj civilizacije*. — Govori Teodor Cvetkov.

Petak, 4. svibnja (maja). — *Moderna prometna pomagala*. — Govori Aleksa Božić.

Sva predavanja će se održavati u prostorijama Novog Svijeta na 1345 W. 18th Street, Chicago, Ill.

Početak će uvijek biti u 8 sati na večer.

Ulaz je svakome slobodan i besplatan.

"Slobodna govornica" se nalazi pod zaštitom Jugoslavenskog Prosvjetnog Udruženja u Chicagu, a ovo udruženje je grana Jugoslavenskog Prosvjetnog Saveza u Americi.

DELNIČARJEM SLOVENSKEGA NARODNEGA DOMA, WAUKEGAN, ILL.

Vljudno ste vabljeni, da se gotovo udeležite glavne letne seje Slov. nar. doma, v nedeljo dne 18. decembra 1927, točno ob 2. popoldne.

Ako vam je za napredek Slov. nar. doma in naselbine v obče, potem prosim, da se te seje sigurno udeležite.

VINCENT T. PINK, tajnik.

JOS. STEBLAY

Zemljišča, hiše, stavbišča, zavarovalnina proti ognju; javni notar.

2636 So. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.

Tel.: Lawndale 9562.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebnika kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali američanskih, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplem priporočam.

IZ UPRAVNIŠTVA.

V seznamu Proletarčevih naročnikov je mnogo ženskih imen. Eno teh je Mary Zabrie, Park Hill, Pa. Ko je prejela opomin o potečeni naročnini, se je oprostila ter poslala \$3 za obnovev naročnine in \$2 listu v podporo. Je zvesta naročnica tega lista, zavedna ženska, na kakršne je naše gibanje ponosno.

Anna Sedminek, Mt. Clemens, Mich., je ena tistih žensk, ki delavski pokret pazno zasledujejo in ga podpirajo gmotno in moralno. Kaj bi bilo delavsko gibanje brez pomoči zavednega ženstva! Anna Sedminek, ki se v Proletarcu večkrat oglašja, je pred nekaj dnevi sporočila na kratko: Tudi ob praznikih ne smemo pozabiti kaj je naš cilj. Borba mora iti vedno naprej. Dnevi, kakor so Božič, Novo leto in drugi prazniki, lahko služijo naši agitaciji, če hočemo. Ako delavec ne zasluži, mu ne prinašajo potico. Vsak kos, ki jo dobi, si mora prigarati. Oni, za katere dela, pa jo dobe ne da se bi mučili. To je sistem. — Pošiljam \$5 Proletarcu v podporo, ob enem voščim vsem zavednim delavcem in delavkam vesel Božič in srečno Novo leto . . .

Ilija Bubalo, Johnstown, Pa., skrbi, da agitacija za Proletarca v njegovem okraju živi. Ob enem je aktiven tudi v drugih ozirih. Vse naše gibanje in list je odvisen od takih.

V seznamu poslanih naročnin ("Agitatorji na delu") sta na prvem mestu v tej številki Jacob Rožič, Milwaukee, in Anton Zornik, Herminie. Drugi v vrsti so John Matičič, Anton Vičič, John Kobal in Jos. Čebular. Imena teh in drugih so označena v imenovani rubriki. Toda kje so imena ostalih naših agitatorjev?

Okrog 500 naročnikov "Proletarca" ne more vsled stavke premogarjev, ali vsled brezposelnosti v drugih obratih, obnoviti naročnine. To pomeni \$1,500 začas-

ne izgube za "Proletarca" samo na naročnini! Tisk, najemnino in poštnino moramo plačevati redno. Tisti, ki ste v stanju ter imate priložnost, lahko v nadomestilo za teh pet sto dobite 500 novih naročnikov, ako se hočete RESNO potruditi.

Mary Prasnikar, Harwick, Pa., opisuje, kako so bili ljudje, med njimi tudi njena družina, izgnani iz stanovanj, in to v dežju in mrazu. "Delat, ali pa ven", je bil ukaz, in oborožena oblast v rokah kompanije ga je uveljavila. "Pisala bi vam, kako se nam godi, pa je tako slabo, da nam morda ne bi verjeli," piše Mary Prasnikar. Taka je božična sezona stavkarjev in njihovih družin v zapadni in centralni Pennsylvaniji.

John Mauri, Neffs, O., istotako poroča o stavkovni situaciji. Razmere med premogariji v vzhodnem Ohiju so enake kakor v stavkovnih okrožjih Penne. Poroča, da je agitacija za list sedaj onemogočena, ker so rudarji brez sredstev. V ostalem, s. Mauri, vse v redu!

Eden naših zvestih starih naročnikov je tudi Math Vogrich, La Salle, Ill. Kjerkoli je bil, povsod je storil kolikor je mogel za Proletarca in pomagal pri razpečavanju Družinskega koledarja in pri drugih naših aktivnostih. Žal, da je takih vse premalo med našim ljudstvom.

Če ne bi imeli zapovedi od urednika, da naj ta kolona ne vzame preveč prostora, bi objavili še nekaj izčrpkov naših agitatorjev in naročnikov, ki pišejo eni o slabih časih, drugi o težkočah v agitaciji, pri tem pa vendarle dosežejo ugodne rezultate.

Ameriški družinski koledar l. 1928 je napravil na naše čitatelje splošno ugoden vtis. Vsi so zadovoljni z bogato vsebino. Je prav tako, kajti taka knjiga je vredna priznanja.

Naročite Ameriški družinski koledar letnik 1928. Ima bogato vsebino.

PRIHRANJENI

dolarji, ako jih vložite v to banko, vam bodo pomagali do uspeha in neodvisnosti.

Vzemite te prihranjene novce iz vašega žepa in jih vložite na obresti; s tem jim daste priliko, da delajo za vas.

KASPAR AMERICAN STATE BANK
1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

OTTO KASPAR, predsednik.

VARNA BANKA ZA VLAGANJE VAŠIH PRIHRANKOV

Pristopite v naš božični klub.